

15 jævnt fordelte rapsplanter er nok

Omsåning af vinterraps kan blive aktuel på nogle lokaliteter, men 15 vinterrapsplanter pr. kvadratmeter kan være nok til at sikre et pænt udbytte, når bare de er ensartet fordelt, vurderer landskonsulent.

Vinterrapsen kan have taget skade i løbet af vinteren. Det er især de sent såede marker, der kan være tvivl om. Omsåning kan derfor også i år komme på tale nogle steder.

Sådan lyder vurderingen fra landskonsulent Morten Hastrup.

Når der skal tages stilling til eventuel omsåning, er det vigtigt at gøre sig klart, at der allerede er sket et tab. Det gælder således om at minimere tabet. Du skal altså tage stilling til om en ny afgrøde kan give et bedre økonomisk resultat end den skadede afgrøde, forklarer han i PlanteNyt.

Opgaven består altså i at vurdere, hvilket økonomisk resultat den skadede vinterraps kan give og hvilket økonomisk resultat der kan opnås i en alternativ afgrøde.

Plantetallets betydning

Foruden plantetallet skal planternes vitalitet bedømmes. 15 levedygtige planter pr. kvadratmeter er ifølge Morten Hastrup nok til at sikre et pænt udbytte, såfremt planterne er jævnt fordelt i marken og de er vitale.

Landsforsøg helt tilbage fra 1986, hvor der var en kraftig udvintring, viste, at få men

kraftige vinterrapsplanter kan give et fornuftigt udbytte, hvis planterne er jævnt fordelt i marken. I forsøgene høstede man således et udbytte på 38,8 hkg pr. hektar ved et plantetal på kun 17 planter pr. kvadratmeter.

Men ukrudtet skal være under kontrol.

Planternes udvikling og vitalitet

Ved vækststart bør rapsplanterne være friske i hjerteskedet, sprøde i roden og begynde at sætte nye hvide rødder. Der kan ikke forventes et fuldt udbytte, hvis rapsplanterne er små og svage.

I landsforsøgene med sen såning af vinterraps har det i nogle år kostet op til 20 procent af udbyttet at udsætte såtidspunktet til i starten af september, på grund af små og svagt udviklede rapsplanter ved den sene såtid. I de marker, hvor der lige nu er små og svagt udviklede rapsplanter, er det derfor ikke urimeligt at regne med et udbyttetab på op til 20 procent, forklarer landskonsulent.

Markens ensartethed

Ved vækststart handler det om at danne sig et overblik over hele markens eller delmarkens plantebestand, og træffe en beslutning ud fra en vurdering af både plantebestand og en bedømmelse af planternes størrelse og vitalitet.

Du bør således foretage en skønsmæssig vurdering af i hvor stor en del af marken, der kan forventes et tab som følge af henholdsvis et for lavt plantetal og en for dårlig udvikling

I de marker, hvor der lige nu er små og svagt udviklede rapsplanter, er det ikke urimeligt at regne med et udbyttetab på op til 20 procent, vurderer landskonsulent Morten Hastrup, VFL. Billedet viser en mark ved Hinnerup. (Foto: Kaj Lund Sørensen)

og vitalitet af planterne, heder det videre.

Eksempler på vurdering

I PlanteNyt på Landbrugsinfo er der eksempler på en samlet vurdering af marker.

I en mark vurderes 50 procent af marken at give et tab på 25 procent på grund af for lavt plantetal og andre 30 procent af marken et tab på 10 procent på grund af nogle for svagt udviklede planter. Det svarer til et forventet udbyttetab på 16 procent på markniveau.

I et andet eksempel vurderes 70 procent af marken at give et tab på 20 procent på grund af nogle for svagt udviklede planter. I de resterende 30 procent af marken vurderes tabet at være 50 procent, som følge af en stærkt reduceret plantebestand. Det svarer til et forventet udbyttetab på 29 procent på markniveau.

Beregnete ligevægtsudbytte i vinterraps

Alternativ afgrøde	Afgrodepris kr./hkg	Udbytteneiveau i alternativ afgrøde, hkg pr. ha							
		20	30	40	50	60	70	80	
Vårraps	305	17	27	38	-	-	-	-	
Vårbyg, malt	155	-	-	17	22	27	32	37	
Havre	130	-	-	19	23	27	32	36	
Markært	170	-	17	22	28	34	39	-	

Tabellen viser ligevægtsudbytte i vinterraps ved en forventet rappris på 305 kroner pr. hkg, i forhold til forskellige udbytteneauer i alternative vårafgrøder på JB 6 jord. Udgifter til udsæd og etablering er afholdt for vinterrapsen. Ligevægtsudbyttet er det udbytte, der skal opnås i vinterrapsen, for at det økonomiske resultat af vinterrapsen (DB II) er det samme som for de alternative afgrøder. (Kilde: PlanteNyt 769)

Er det skønnede udbyttepotentiale i marken eksempelvis 40 hkg pr. hektar, svarer de to eksempler til forventede udbytter på henholdsvis 34 og 28 hkg pr. hektar.

Altid et skøn

Der vil altid være tale om et skøn, idet både vinterrapsens og den alternative

afgrødes udbytte afhænger af vækstvilkårene frem mod høst. Det er i den forbindelse også vigtigt at inddrage erfaringer og udbytter fra den enkelte bedrift i beslutningen. Det giver det bedst mulige grundlag for at træffe den rigtige beslutning, pointerer Morten Hastrup.

Beslutningen vedrørende omsåning bør altså ske ud fra en sammenligning af økonomien i vinterrapsafgrøden ved det forventede reducerede udbytteneiveau med økonomien i at etablere en alternativ afgrøde.

Nedenfor er vist et eksempel på en sådan økonomisk sammenligning for en korn-sælger landmand.

Økonomi i alternativer

I tabellen er ligevægtsudbyttet beregnet med de forventede prisrelationer til høst 2013 for en korn-sælger landmand på en bedrift uden husdyrgødning, hvor målet er at optime-

re det økonomiske udbytte i marken.

Er alternativet for eksempel maltbyg med et forventet udbytte på 60 hkg pr. hektar, vil der være opnået en ligevægt, hvis det forventede udbytte i vinterrapsen er på 27 hkg pr. hektar.

Omkostninger til etablering af maltbyggen er her indregnet, og der er regnet med en rappris på 305 kroner pr. hkg. Hvis vinterrapsmarken er behandlet med Kerb 500 SC, og man ikke tør løbe den risiko, det kan være at så korn efterfølgende, er etablering af ærter eller vårraps en mulighed.

I PlanteNyt 769 er der også et beregnet eksempel på en kornkøbende landmand med husdyrgødning.

Arealer hvor Kerb er anvendt

Hvor Kerb 400 SC er anvendt under dispensation kan der ifølge brugsanvisningen sås vårraps, ærter, hestebønner, majs og kartofler. Såning af korn på arealer, hvor Kerb er anvendt, sker for egen regning og risiko.

Erfaringsvis sker der ikke skader som følge af efterårsanvendelse af Kerb med reducerede doser på 0,6-1,0 l Kerb 400 EC.

Ved vurderingen af risikoen efter anvendelse i fuld dosis om efteråret bør følgende forhold tages i betragtning:

- Der vil være størst risiko for at tilstrækkelig nedbrydning ikke er sket på sandjord.
- Risikoen for, at der ikke er sket tilstrækkelig nedbrydning er størst efter kolde vintre. Dette vil gælde for vinteren 2012-13.
- Havre er den kornart, som er mest følsom over for Kerb, herefter kommer byg og til sidst hvede og triticale.

Ved anvendelse i februar er risiko for skade for stor, da tiden til nedbrydning har været for kort.

Hvis man vælger at så korn på arealer behandlet med Kerb, på trods af de risici, der er forbundet med det, skal pløjningen ske så sent som muligt og forplove skal indstilles, så det øverste jordlag placeres ensartet i furebunden.

(Kilde: PlanteNyt 769)

Gødningskvote ved omsåning

Den kvælstofmængde, der eventuelt er tildelt vinterrapsen, skal med i gødningsregnskabet for den afgrøde der sås i stedet for.

NaturErhvervstyrelsen kan i forbindelse med omsåning give dispensation med hensyn til kvælstofkvoten, hvis for eksempel hele kvoten allerede er tildelt rapsen. Dispensationsmuligheden gælder kun differencen mellem de to afgrøders kvælstofkvoter.

Det betragtes i den forbindelse ikke som overgødskning, når der i forbindelse med omsåning vælges en afgrøde, der har en lavere kvælstofnorm end den oprindelige afgrøde.

(Kilde: PlanteNyt 769)